

M i R A

Helse- og omsorgsdepartementet, 8011 Dep, 0030 Oslo

MiRA-Senterets høringsuttalelse- Midlertidige endringer i smittevernloven (koronasertifikat)

12.05.2021

MiRA-Senteret viser til høring datert 05.05.2021 om koronasertifikat- endringer i smittevernloven og takker Helse- og omsorgsdepartementet for muligheten til å komme med våre innspill.

MiRA-Senteret er en landsdekkende nettverksorganisasjon som har 30 års erfaring med spørsmål knyttet til likestilling og juridiske rettigheter for kvinner og unge jenter med minoritetsbakgrunn i Norge. Senteret har ingen partipolitisk tilknytning og tilhører ingen bestemt religiøs eller etnisk gruppe.

Om høringsforslaget:

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i dette høringsnotatet et midlertidig nytt kapittel 4A i smittevernloven med regler om koronasertifikat. Hensikten med lovendringen er å etablere et system for sikker og verifisert dokumentasjon for vaksinasjonsstatus, immunitet etter gjennomgått covid-19 og testresultat, samt å omtale enkelte prinsipielle spørsmål som bruk av koronasertifikat ved reiser. Departementet er opptatt av at koronasertifikatet må fungere både innenfor og utenfor våre landegrenser. Det foreslåtte EU-regelverket etablerer ingen krav om å framvise sertifikatet som vilkår for å kunne reise mellom landene, og det vil være opp til norske myndigheter å bestemme nasjonal bruk.

Lovendringen (ny § 4A-2) om bruk av koronasertifikatet gir ikke i seg selv hjemmel for å iverksette smitteverntiltak, men departementet skriver i forslaget at aktuell bruk kan være dokumentasjon av vaksinasjonsstatus, gjennomgått sykdom eller test for å oppnå lettelse fra smitteverntiltakene som følger av covid-19- forskriften. Nærmere bestemmelser til i hvilke tilfeller koronasertifikatet skal bidra til lettelse av smitteverntiltak blir foreslått å komme i forskrift på et senere tidspunkt.

MiRA-Senterets standpunkt:

MiRA-Senteret er positive til endringene som foreslås i smittevernloven. Senteret mener at koronasertifikatet er en viktig del av gjenåpningsplanen og at det nå fremover er viktig og ha fokus på hvordan man gradvis kan lette på de tyngende smitteverntiltakene etter hvert som flere blir vaksinert. MiRA-Senteret vil i det følgende komme med våre generelle innspill til høringsforslaget og spesielt trekke frem viktigheten av å være bevisst på hvordan tyngende smitteverntiltak over tid har rammet meget skjevt i befolkningen og at koronasertifikat i denne sammenheng vil være viktig for å begrense de økonomiske konsekvensene pandemien vil ha. Vi fremhever også viktigheten av at det samtidig sikres nyansert informasjonsformidling om vaksiner til alle grupper i samfunnet og gir våre innspill til koronasertifikatets påvirkning på dagens innreiserestriksjoner knyttet til søknader om oppholdstillatelse.

Tyngende smitteverntiltak rammer skjevt i befolkningen: - tiltaksbyrden ulikt fordelt

Departementet vurderer det i høringsforslaget som rimelig, og ikke urettferdig, at vaksinerte og personer som har gjennomgått koronasykdom får lettelse. Det vektlegges at vaksiner er gitt til dem med størst risiko for alvorlig sykdom og død, og ulikhetene i vaksinasjonsgrad er således gjort med det formål å gjøre denne risikoen lavest mulig. En vurdering om lettelse for

vaksinerte må uansett ta utgangspunkt i det rent smittevernfarene og forholdsmessigheten ved tiltakene. Å kategorisere konsekvensen av dette som urettferdighet, vil etter departementets vurdering være feil. På sikt mener departementet også at den økte vaksinasjonsdekningen vil gi økte lettelser også for uvaksinerte, da smittetrykket vil reduseres.

MiRA-Senteret er enige i departementets vurdering og ønsker i denne sammenheng å fremheve hvordan tyngende smitteverntiltak har rammet meget skjevt i befolkningen. Mennesker som bor på steder med høyt smittetrykk over tid har betalt en høy pris, både knyttet til smitterisiko og smitteverntiltak. Blant disse er innvandrerbefolkningen en spesielt utsatt gruppe.

MiRA-Senteret har gjennom hele korona-perioden arbeidet målrettet med informasjonsformidling mot innvandrerbefolkningen. Dette samtidig som vi har vært vitne til at veldig mange i denne gruppen har vært svært hardt rammet av de strenge smitteverntiltakene. Mange har mistet jobben eller blitt permitterte og en stor andel av innvandrerbefolkningen spesielt i Oslo har over lang tid samtidig måttet innfinne seg med lange perioder med stengte skoler, barnehager og høy smitterisiko i nærmiljøet der de bor. Senteret er derfor enig i departementets vektlegging av viktigheten av et koronasertifikat som kan legge grunnlaget for at «beskyttede» mennesker vil kunne unntas karanteneplikter og andre tyngende smitteverntiltak. Senteret mener det spesielt er viktig med tanke på at det vil kunne bidra til raskere gjenåpning av næringslivet og ulike deler av servicebransjen og slik også bidra til at flere mennesker som nå over lang tid har vært permitterte eller uten arbeid får muligheten til å komme tilbake til arbeid.

Informasjonsformidling om vaksinerings- må nå ut til alle!

I henhold til Departementets vurderinger knyttet til diskriminering og forholdsmessighet er MiRA-Senteret enig i deres vurderinger, men ønsker samtidig å påpeke viktigheten av at hvis koronasertifikat skal være forholdsmessig og ikke-diskriminerende er det svært viktig at informasjon om vaksinerings er målrettet og når ut til alle. I MiRA-Senterets arbeid med og for minoritetskvinner har vi helt siden pandemiens utbrudd sett at det offentlige har slitt med og nå ut med informasjon til spesielt sårbare grupper innad i innvandrerbefolkningen¹ og når koronakommisjonen la frem sin utredning ble det igjen bekreftet at myndighetene ikke har lykkes godt nok med å nå ut med informasjon til deler av innvandrerbefolkningen². I begynnelsen av mai meldte Oslo kommune også at de sliter med å få vaksinene frem til spesielt sårbare grupper, da kun en av tre somaliere over 75 år er blitt vaksinert³

Senteret anser det derfor som svært viktig at myndigheter og politikere tar lærdom av erfaringene som har blitt synliggjort, og styrker det målrettede informasjonsformidlingsarbeidet i alle delprosesser av korona-pandemien. Dette kan gjøres sammen med viktige organisasjoner i sivil samfunn som har opparbeidet seg tillit innad i minoritetsmiljøene over tid. Samtidig ønsker vi å påpeke at myndigheter og media har et viktig ansvar med å kommunisere ut nyansert informasjon som bidrar til å gi alle et så godt beslutningsgrunnlag som mulig når det nå anbefales vaksinerings for alle over 18 år i den

¹ MiRA-Senteret (2020) Sosial ulikhet i krisetider. Publisert av MiRA-Senteret.

² Koronakommisjonen (2021) NOU 2021:6 *Myndighetenes håndtering av koronapandemien*. 16.3 Kommunikasjon rettet mot prioriterte grupper (182-184) https://www.koronakommisjonen.no/files/2021/04/Koronakommisjonens_rapport_NOU.pdf

³ Aftenposten (2021) Svært mange tar vaksine mot covid-19. Men særlig en gruppe har ikke Oslo nådd frem til, <https://www.aftenposten.no/norge/i/Ga9omg/de-verst-rammede-har-faatt-vaksinert-faerrest> Publisert 5.mai 2021.

norske befolkningen. Senterets erfaringer tilsier dessverre at mange kvinner med minoritetsbakgrunn syns den offentlige debatten er preget av stadige kontrabeskjeder og at informasjonen som gis i media ofte er negativt ladet og slik bidrar til at mange sitter igjen med flere spørsmål enn svar.

Selv om ambivalente følelser rundt vaksinerings nok er noe også mange i den etnisk norske befolkningen kan føle på, vil dette spesielt være krevende for minoritetskvinner med lav digital kompetanse, lite nettverk og lave språkferdigheter. Denne gruppen mangler ofte grunnleggende kunnskap om hvor man kan innhente informasjon fra pålitelige kilder, noe som kan bidra til å skape stor grad av usikkerhet om vaksinene som ikke nødvendigvis stemmer overens med virkeligheten.

Koronasertifikat - grunnlag for at innreiserestriksjoner knyttet til søknad om oppholdstillatelse oppheves

Under punkt 3.9 legger departementet frem at koronasertifikatet kan gi grunnlag for at innreiserestriksjoner oppheves, og at det gis helt eller delvis fritak fra test- eller karanteneplikter ved innreise. Innreiserestriksjonsloven innebærer i dag at utlendinger kan nektes innreise i riket med mindre de tilhører nærmere bestemte unntaksgrupper. De mest sentrale unntakene fremgår av loven. Lovens § 2 fjerde ledd gir videre hjemmel for å fastsette ytterligere unntak i forskrift. Justis- og beredskapsdepartementet legger til grunn at lovens forskriftshjemmel omfatter adgang til å fastsette unntak fra innreiserestriksjonene for utlendinger som kan fremlegge tilfredsstillende dokumentasjon på vaksine, gjennomgått covid-19 eller negativ test, herunder ved fremleggelse av koronasertifikat. Det understrekes at det ikke legges opp til at fremleggelse av koronasertifikat skal være en forutsetning for innreise for alle utlendinger, men at det kan gjøres ytterligere unntak fra innreiserestriksjonene for utlendinger som har koronasertifikat.

MiRA-Senteret viser i denne sammenheng til midlertidig lov om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen og bestemmelser om utsatt innreise for utlendinger med oppholdstillatelse (§3). Dette i sammenheng med senterets høringsinnspill datert 17.04.20 vedrørende forslag til endringer i bortvisningsforskriften – behandling av saker om oppholdstillatelse i forbindelse med utbruddet av Covid-19.⁴ Her utrykte vi i forbindelse med utsatt innreise knyttet til innvilgede søknader om oppholdstillatelse at utlendingsforvaltningen fortløpende må vurdere innreisestillatelse uten utsettelse når smittevern hensyn ikke lenger står i veien for dette. MiRA-Senteret mener her at det med innføring av et koronasertifikat og en utlendings mulighet til å fremvise dette ikke lenger er grunnlag for å utsette innreise ved innvilget oppholdstillatelse. Dette da det ikke lenger saklig kan begrunnes at smittevernet ikke vil kunne ivaretas.

MiRA-Senteret takker igjen for muligheten til å gi innspill og ser frem mot nærmere bestemmelser knyttet til bruk av koronasertifikat når forslag til forskrift foreligger.

Med vennlig hilsen

MiRA-Senteret

Fakhra Salimi

Leder

Anne Berit Sødal
Adm. ansvarlig

⁴ MiRA-Senteret (2020) MiRA-Senterets høringsuttalelse – forslag til endringer i bortvisningsforskriften – behandling av saker om oppholdstillatelse i forbindelse med utbruddet av covid-19.
<https://mirasenteret.no/wp-content/uploads/2020/04/MiRA-Senterets-h%C3%B8ringsuttalelse-Forslag-til-endringer-i-bortvisningsforskriften-COVID-19.pdf>